

ІНТЕРАКТИВНЕ НАВЧАННЯ ЯК ФОРМА ДІАЛОГІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Об'єктивним процесом сучасності є поступовий перехід до інформаційного суспільства, в якому ступінь багатства вимірюється виробництвом, поширенням і споживанням знання, на основі якого можна конструювати нові технології і типи колективних практик. Філософія освіти має адекватно і своєчасно реагувати на ці виклики, переосмислюючи завдання освіти і змінюючи їхній вектор з настанов «підготовки до життя» до спрямування суб'єкта навчального процесу на реалізацію в ньому свого «Я» і саморозвиток. Ці зміни повинні знайти відображення у впровадженні нових способів створення знання, методів і організаційних форм навчання. Вважаємо, що це має важливе значення й для вищої освіти, яка має готувати спеціалістів, спроможних здійснювати розвиток суспільства.

Освіту не можна визначати як просто навчання, яке спрямоване на формування певних умінь, але не забезпечує повноти сприйняття життя. Освіта повинна орієнтуватися на формування у людини знання, яке сприяє формуванню світоглядної цілісності й збалансованості особистості. Це знання тісно пов'язане з розумінням, а розуміння виступає не лише інструментом осягнення буття, а й способом буття людини [3, с. 144].

Сучасна педагогічна наука визнає, що учень або студент є повноправним суб'єктом навчального процесу, який має певні інтереси, волю і мотивацію до навчання. У процесі навчання він повинен не лише отримати певну суму компетенцій, а й перевести їх у внутрішню сферу, зробити інструментом власної діяльності, узгодити зі своїм світоглядом і соціальною практикою. Отже, навчання має ґрунтуватися на гуманітарно-антропологічному, особистісно-смісловому, діалогічно-екзистенційному і комунікаційному підходах.

Як зазначає Г. Дьяконов: «діалогічність спілкування і мислення є умовою, принципом і способом осягнення людиною соціального світу, культури, творчості та саморозвитку людини.» [1, с. 6–7]. У зв'язку з цим, саме діалогічна побудова навчального процесу дозволяє зорієнтувати його на розвиток особистості.

Незважаючи на декларування особистісного підходу, вища освіта на сьогодні залишається достатньо жорсткою системою, яка важко піддається змінам. Можна назвати різні причини такого становища. Зокрема, як викладачам, так і студентам складно перейти від традиційних підходів і розподілу ролей у навчальному процесі до взаємодії, яка вимагає формування

нових поглядів на іншу людину як учасника комунікації, а також виявлення власної активної позиції.

Одним із напрямів діалогізації освіти є інтерактивне навчання, яке являє собою спеціальну форму організації пізнавальної діяльності, коли практично всі студенти виявляються залученими в процес пізнання, мають можливість розуміти і рефлексувати з приводу того, що вони знають і думають. Спільна діяльність студентів відбувається в атмосфері доброзичливості та взаємної підтримки, що дозволяє їм не тільки отримувати нові знання, а й розвивати комунікативні уміння: уміння вислуховувати думку іншого студента або викладача, оцінювати різні погляди, брати участь у дискусії, виробляти спільне рішення. Окрім того, інтерактивні форми роботи сприяють встановленню емоційних контактів між студентами, навчають працювати в команді, знімають нервову навантаження студентів, допомагаючи відчутти почуття захищеності, взаєморозуміння і власної успішності [4, с. 137].

Впровадження інтерактивних методів пізнавальної діяльності в навчальний процес як напрям гуманізації і діалогізації освіти є результатом активних пошуків педагогів-практиків. Методологічні основи цих досліджень закладені в роботах представників різних напрямів сучасної неklasичної філософії, таких як: неогуманізм, прагматизм, конструктивізм, раціоналізм, екзистенціалізм. Зокрема, соціальну інтеракцію – процес, під час якого індивіди в ході комунікації в групі своєю поведінкою впливають на інших індивідів, викликаючи зворотні реакції у відповідь – досліджували прибічники інтеракціоністської орієнтації у філософії.

В колективному дослідженні українських і польських вчених «Інтерактивні методи навчання» інтерактивні методи пізнавальної діяльності поділяються на дві групи: ігрові (ігри-вправи, ігри-імітації, комплексні дієві ігри (кейс-стадії), ігри-змагання, ігрове проектування (управління проектами), соціально-психологічний тренінг) і неігрові (широкоформатна ситуація, мікро ситуація, ситуація-ілюстрація, ситуація-проблема (ситуація-задача, фахова задача), ситуація-інцидент, «інформаційний лабіринт») [2, с. 13].

Отже, у навчальному процесі вищої школи необхідно використовувати методи інтерактивного навчання, орієнтовані на залучення студентів до активного процесу створення і засвоєння знань. У процесі їхнього впровадження необхідно уникати формального підходу, коли реалізуються лише зовнішні організаційні ознаки, оскільки у такому випадку можна казати лише про відтворення певних способів діяльності без їхнього глибокого розуміння. Гуманізація і діалогізація навчального процесу у вищій школі сприяє саморозвитку всіх його учасників, а отже формуванню загального культурного поля суспільства.

Список використаних джерел

1. Дьяконов Г. Гуманітаризація вищої освіти та педагогічні дослідження діалогу / Г. Дьяконов // Наукові записки Кіровоградського державного

педагогічного університету імені Володимира Винниченка. – Сер. : Педагогічні науки. – 2014. – Вип. 125. – С. 6–10.

2. Інтерактивні методи навчання : навч. пос. / За заг. ред. П. Шевчука і П. Фенриха. – Щецін : Вид-во WSAP, 2005. – 170 с.

3. Панченко Л. М. Світоглядні аспекти сучасної освітньої парадигми / Л. М. Панченко // Вища освіта України : теоретичний та науково-методичний часопис. – Київ ; Кіровоград, 2014. – № 3 (54) : Педагогіка вищої школи : методологія, теорія, технології. – Т. 1 : Присвячується світлій пам'яті академіка Івана Андрійовича Зязюна. – С. 143–146.

4. Приезжаева Е. М. Интерактивные формы и методы обучения студентов в туристском вузе / Е. М. Приезжаева / Вестник РМАТ. – 2011. – Вип. № 3 (3). – С. 137–141.

УДК 373.51

Сергій Конюхов, Тетяна Бузаджи

*Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького, Мелітополь, Україна
sergey_konuhov@mail.ru*

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПРИ ВИВЧЕННІ ІНФОРМАТИКИ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ

На сьогоднішній день поряд з традиційними формами навчання у педагогічній практиці все частіше використовуються інтерактивні технології. Саме при використанні інтерактивних технологій учні вчаться шукати інформацію, систематизувати її та узагальнювати. Методичні можливості сучасних педагогічних технологій дають можливість вчителю вільно почуватись, використовуючи їх багатогранність та різноманітність. Водночас збільшуються вимоги до вчителя, він повинен стати порадником для учня, зобов'язаний перебувати в постійному творчому пошуку, володіти основами психології, вміти використовувати на власних уроках сучасні технічні засоби навчання [5, с. 23].

Використання комп'ютерної техніки робить урок цікавим і сучасним. У зв'язку і цим розширюється мета навчання: не лише передати учням окреслену програмами та підручниками систему знань, а й підготувати їх до повноцінної плідної життєдіяльності в сучасному суспільстві.

Сучасна людина повинна мати винахідливе мислення, знаходити шляхи розв'язання проблем у будь-якій ситуації, працювати в команді, бути здатною приймати рішення, активно використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології в усіх галузях своєї діяльності.

Інтерактивне навчання є певним різновидом активного навчання. Як відомо, процес навчання в активній формі сприяє напруженій розумовій роботі суб'єкта навчання, стимулює самостійність, активність, розвиває творче мислення. Дослідження сучасних російських психологів